

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Kocourka a soudců Filipa Dienstbiera a Veroniky Juříčkové v právní věci žalobců: **a) Hnutí život z.s.**, IČO 03613429, sídlem Bělohorská 454/3, Plzeň, zastoupen JUDr. Janou Marečkovou, advokátkou, sídlem Křenova 438/11, Praha 6, **b) JUDr. J. M.**, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, sídlem Vršovická 65, Praha 10, na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, o kasačních stížnostech žalobců a) a b) proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2023, č. j. 6 A 93/2022-47,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2023, č. j. 6 A 93/2022-47, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobci se žalobou podanou k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) domáhali ochrany před nezákonným zásahem, který spočívá v tom, že žalovaný dne 26. 10. 2022 protokolem schválil dle § 38a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZOPK“), zásady péče o Národní park Šumava na období 2022-2040 (dále jen „zásady péče“).

Shrnutí průběhu schválení zásad péče

[2] Správa Národního parku Šumava (dále též „správa NP“) vypracovala návrh zásad péče a v souladu s § 38a odst. 3 ZOPK umožnila veřejnosti podat proti němu připomínky.

Žalobci uplatnili totožné připomínky. Následně správa NP návrh ve smyslu § 38a odst. 4 ZOPK upravila a podle téhož ustanovení se ho pokusila dohodnout s Radou Národního parku Šumava (dále jen „rada“). Rada však s upraveným návrhem nesouhlasila. Správa NP tedy postoupila návrh zásad péče podle § 38a odst. 5 ZOPK žalovanému, aby rozpor vyřešil. Ve svém stanovisku rada uvedla, že by žalovaný měl při schvalování zásad péče zvážit všechny neakceptované a částečně akceptované připomínky.

[3] Žalovaný zásady péče následně schválil, a to protokolem ze dne 26. 10. 2022, č. j. MZP/2022/620/1783. V protokolu uvedl, že správa NP vypořádala všechny předložené připomínky v souladu se zákonem, prováděcí vyhláškou a metodickými pokyny žalovaného.

Obsah žaloby a její vypořádání městským soudem

[4] Žalobci podali žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, kterou se domáhali toho, aby městský soud určil, že schválení zásad péče bylo nezákonným zásahem do jejich práv, uložil žalovanému zrušit protokol o schválení zásad péče a odstranit zásady péče z Ústředního seznamu ochrany přírody. V žalobě brojili předně proti obsahu zásad péče, který je dle jejich názoru v rozporu se smyslem zásad péče, jak jej vymezil zákonodárce, neobsahují zákonné náležitosti a nejsou v souladu se stávajícím vědeckým poznáním. Neobsahují ani důsledné odkazy na zdroje. Nedefinují obecné právní pojmy jako „biodiverzita“ nebo „přirozenost ekosystémů“ ve vztahu ke konkrétním aspektům ochrany Národního parku Šumava, ani konkrétní opatření, kterými bude péče v národním parku vykonávána. Zadruhé žalobci namítali nedostatečnost vypořádání svých připomínek jak ze strany správy NP, tak žalovaným. S ohledem na požár v Národním parku České Švýcarsko si měl žalovaný počínat obezřetněji a věnovat se vzniklému rozporu a uplatněným připomínkám hlouběji. Žalobci podrobně popsali faktický dopad zásad péče na Národní park Šumava. Uvedli, že zásady péče jsou kromě jiného i dokumentem, který slouží ke kontrole hospodaření správy NP v Národním parku Šumava. Jsou nezměnitelným dokumentem, který zásadním způsobem na 20 let ovlivní faktickou péči o národní park, a ovlivní tak životy občanů žijících v národním parku a jeho okolí. Kromě věcných námitek žalobci soudu vysvětlili, z čeho vyvozují svoji aktivní legitimaci k podání žaloby (obdobně jako později v kasační stížnosti, viz dále).

[5] Městský soud žalobu zamítl. V odůvodnění rozsudku nejprve vymezil podstatu zásahové žaloby a obsah a účel zásad péče o národní parky podle § 38a ZOPK a § 8 vyhlášky č. 45/2018 Sb. (dále jen „prováděcí vyhláška“). Dospěl k závěru, že žalobce a) nemůže být aktivně legitimován k podání zásahové žaloby, neboť mu zásadami péče nebyla uložena povinnost něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět. Zásady péče tedy na něj nemají přímý dopad. Jedná se o koncepční nástroj, který slouží jako podklad pro budoucí rozhodování správy NP a pro vydávání opatření obecné povahy. Vydání zásad péče nemůže být považováno za zásah ve smyslu zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), neboť nevykazuje jeho znaky vymezené judikaturou (rozsudek NSS ze dne 30. 8. 2013, č. j. 2 Aps 7/2012-47). V případě žalobce a) se sice jedná o spolek, který má právo účastnit se řízení podle § 70 ZOPK, toto právo mu však postupem správy NP a žalovaného nebylo nijak omezeno a žalobce to ani netvrdil.

pokračování

[6] Ve vztahu k aktivní legitimaci žalobkyně b) městský soud uvedl, že rovněž není aktivně legitimována k podání žaloby, neboť nelze dovodit, že by bylo vydání zásad péče namířeno proti ní. Městský soud tedy odůvodnění rozsudku uzavřel tak, že ani jeden z žalobců nebyl způsobilý podat zásahovou žalobu v dotčené věci, neboť je pojmově vyloučeno, aby zásady péče zasáhly do jejich veřejných subjektivních práv. Právo, které by jimi mohlo být zasaženo, v případě žalobců ani neexistuje. Městský soud rovněž v rozsudku uvedl, že důvodem zamítnutí žaloby je nedostatek podmínek řízení.

II. Kasační stížnost, vyjádření žalovaného a další vyjádření účastníků

[7] Žalobci (dále jen „stěžovatelé“) podali proti rozsudku městského soudu společnou kasační stížnost. Navrhují rozsudek městského soudu zrušit z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a věc mu vrátit k novému řízení. V první části kasační stížnosti se stěžovatelé věnují své legitimaci k podání žaloby. Stěžovatel a) k tomu uvádí, že je spolkem, jehož předmětem činnosti je ochrana přírody a krajiny a životního prostředí, a jako takový vstupuje dle § 70 ZOPK do správních řízení týkajících se území Národního parku Šumava jako účastník. Je tedy oprávněn hájit právo svých členů na příznivé životní prostředí. Členové stěžovatele žijí na území Jihočeského a Plzeňského kraje, někteří jsou odborníky v oboru lesnictví, hydrologie, ekologie lesa a botaniky. Jelikož zájem na ochraně Národního parku Šumava je celorepublikovým zájmem, hájí stěžovatel a) práva i každého občana České republiky. Stěžovatelka b) namítá, že se prostřednictvím připomínek aktivně podílela na tvorbě návrhu zásad péče. Je samostatně hospodařícím zemědělcem v Plzeňském kraji (vlastní pozemky v katastrálních územích S. a M. u P.). Dřívějšími zásahy do lesů v Národním parku Šumava byly narušeny jejich klimatické funkce, což mělo negativní vliv na její zemědělskou výrobu. Tím bylo zasaženo do jejích vlastnických práv.

[8] Stěžovatelé se neztotožňují s názorem městského soudu, že zásady péče jsou toliko koncepčním dokumentem, který slouží pro budoucí rozhodovací činnost správy NP, a tudíž nemůže do jejich práv zasáhnout přímo. Správa NP bude na základě zásad péče nejen rozhodovat a vydávat opatření obecné povahy, ale i ovlivňovat Národní park Šumava faktickými zásahy, neboť je jak správním orgánem, tak hospodář v lesích a spravuje i nezalesněné pozemky. Zásady péče jsou formulovány tak, že správa NP vlastně nebude vykonávat činnost hospodáře. To může mít pro Národní park Šumava i jeho okolí devastující následky.

[9] Stěžovatelé namítají, že mají dle § 38a ZOPK právo jako občané České republiky připomínkovat zásady péče. S tímto právem je spojeno i právo na jejich řádné vypořádání. Toto právo bylo správou NP porušeno, neboť připomínky vypořádala nedostatečně nebo vůbec. Připomínky se týkaly vodního režimu v národním parku, vyhodnocení uhlíkové stopy, vlivu odlesnění, vysychání krajiny a dalších aspektů ochrany národního parku. Správa NP připomínky, které vypořádala, zhodnotila toliko vágně, když uvedla, že skutečnosti namítané stěžovateli nejsou úkolem zásad péče nebo že například vodní režim není zásadami péče ohrožen, aniž by vysvětlila proč.

[10] Dále stěžovatelé namítají, že zásady péče jsou schvalovány na 20 let. Způsob péče, který bude zásadami nastaven, bude mít dopad na ekosystémy, včetně lesů. Zásady nereflktují dosaženou úroveň poznání. Jelikož neobsahují úplné, pravdivé a včasné

informace o životním prostředí a dostatečně relevantní zdroje poznání, bylo porušeno právo stěžovatelů na informace o životním prostředí. Stěžovatelé citují odborné studie týkající se významu lesa pro ostatní ekosystémy a klima. Uvádí, že odlesnění má vliv na úroveň sucha (a vodní režim), což má mj. negativní vliv na zemědělskou produkci. Ekologické funkce lesa jsou navíc jiné u lesa živého a u lesa uschlého. Správa NP tyto skutečnosti ignoruje a mezi funkcemi živého a uschlého lesa nečiní rozdíl. Stěžovatelé jsou toho názoru, že správa NP nesprávně prosazuje vizi původního lesa, čímž dojde k devastaci současných lesních porostů. Na podporu těchto názorů stěžovatelé citují rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2022, č. j. 14 A 101/2021-248, týkající se tzv. klimatické žaloby, a čl. 35 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Zásady péče dle názoru stěžovatelů neobsahují ani zákonem předpokládané náležitosti jako například řádné vymezení stavu ekosystémů nebo konkrétní vymezení obsahu pojmů uvedených v § 38a ZOPK a prováděcí vyhlášce. Účelem zákona je zlepšení stavu ekosystémů, což nynější zásady péče nesplňují. Stěžovatelé v tomto smyslu poukazují i na dle jejich názoru nevhodné znění prováděcí vyhlášky. Namítají, že zásady péče jsou nevyhovující i z hlediska ochrany před požáry, a to zejména s ohledem na zkušenosti s nedávným rozsáhlým požárem v Národním parku České Švýcarsko. Příčinou požáru zde byla právě přítomnost suchého dřeva, tedy stav, který zásady péče nyní aprobují v Národním parku Šumava. Jelikož jsou zásady péče dokumentem, který je dle zákona přijímán za účelem zachování nebo zlepšení stavu předmětů ochrany národních parků, nejsou nynější zásady péče v souladu s tímto základním principem.

[11] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že zásady péče neslouží k vyhodnocování zákonného rámce a ani nemají vykládat legislativní pojmy. Omezení činností v Národním parku Šumava vyplývá přímo ze zákona a z vyhlášky o zonaci Národního parku Šumava. Zásady péče jsou toliko metodickým dokumentem, který není závazný pro fyzické a právnické osoby. Mají charakter koncepčního dokumentu. Do práv stěžovatelů tedy nemají způsobit přímo zasáhnout. Správa NP je sice nejen správním orgánem, ale i hospodářem na pozemcích v Národním parku Šumava, ale tato její činnost nemůže být přezkoumávána ve správním soudnictví, neboť se nejedná o činnost veřejné moci.

[12] Správa NP při vydání zásad péče vyšla vstříc všem požadavkům veřejnosti. Při jejich zpracování vycházela z odborné literatury a výsledků monitoringu a výzkumu prováděného kompetentními osobami, tedy z dostatečně přezkoumatelného vědeckého stavu poznání. Připomínám se správa NP věnovala rovněž v souladu se zákonem.

[13] Co se týče namítaného vztahu zásad péče a ochrany lesa, odkázal žalovaný na § 22 a § 22a ZOPK. Zásady péče navíc obsahují vyhodnocení současného stavu a dosavadního vývoje ekosystémů s přihlédnutím k disturbancím a k dlouhodobým cílům ochrany Národního parku Šumava. Rovněž obsahují informace týkající se ochrany proti požárům. Řešení požární ochrany je navíc úkolem jiných dokumentů, například Dokumentace zdolávání požárů.

[14] V replice se stěžovatelé opětovně věnují důležitosti lesů v Národním parku Šumava. Uvádí, že správa NP převedla do samovolného vývoje bez jakékoli péče o les i lesy v soustředěné zóně, což znamená, že samovolnému vývoji je nyní ponecháno 75 % šumavských lesů. To je v rozporu se zonací Národního parku Šumava a má to za následek

pokračování

rozvrat zdejších lesů (zejména působením kůrovce). Případná nečinnost správy NP při ochraně lesů a Národního parku Šumava jako takového je tedy nyní aprobevována zásadami péče. Dále stěžovatelé rekapituluji kasační námitky a trvají na tom, že obsah zásad péče a nedostatečně vypořádané připomínky znamenají nezákonný zásah do jejich práva na příznivé životní prostředí. Zásady péče schválené v této podobě jsou prostředkem k zneužití veřejné moci, před čímž mají chránit právě správní soudy. Občané nedisponují nástroji pro prosazení svých zájmů jako veřejná moc, a proto musí mít alespoň prostředky nátlaku na správní orgány, které zajistí lepší kvalitu jejich výstupů. Zásady péče umožňují rozpad lesních celků. Nejsou tedy prostředkem ochrany životního prostředí, ale naopak mu škodí. Dále stěžovatelé reagují na konkrétní části vyjádření žalovaného týkající se věcného obsahu zásad péče ve vztahu k jejich vlivu na ekosystémy. Zásady péče nelze považovat za pouhý koncepční dokument, jestliže umožní překrýt faktické kroky správy NP, které jsou v rozporu s principy ochrany Národního parku Šumava.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobami oprávněnými, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Stěžovatel a) je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátkou, kterou je stěžovatelka b). Stěžovatelka b) je tedy osobou s vysokoškolským právnickým vzděláním, které je zvláštním zákonem vyžadováno pro výkon advokacie. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[16] Jakkoliv městský soud zamítl žalobu obou žalobců jediným výrokem, je zřejmé, že se jedná o výrok dělitelný. Je proto možné zrušit jej i jen ve vztahu k jednomu z žalobců. Společnou žalobu i navazující společnou kasační stížnost je třeba považovat za jednotlivé návrhy každého ze žalobců, resp. stěžovatelů, a lze proto o nich rozhodnout rozdílně (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2022, č. j. 2 As 347/2019-81, č. 4368/2022 Sb. NSS, zejména body 23 a 31).

[17] Kasační stížnosti stěžovatele a) i stěžovatelky b) jsou důvodné.

[18] Nejvyšší správní soud postupoval při posouzení věci tak, že nejprve se zabýval aktivní procesní legitimací stěžovatelů k podání žaloby, neboť z odůvodnění rozsudku městského soudu vyplývá, že její nedostatek byl důvodem pro zamítnutí žaloby. V souvislosti s tím se věnoval tomu, zda lze prostřednictvím správního soudnictví napadat zásady péče o národní park a zda tak lze činit konkrétně prostřednictvím zásahové žaloby. V návaznosti na to posoudil oprávnění jednotlivých stěžovatelů domáhat se soudní ochrany proti nezákonnému zásahu žalovaného.

[19] Vzhledem k důvodům zamítnutí žaloby se Nejvyšší správní soud nevěnoval věcným aspektům projednávané věci, tedy nezákonnosti samotného zásahu žalovaného, neboť by to bylo předčasné. Městský soud v napadeném rozsudku výslovně uvedl, že k věcnému přezkumu žaloby nepřikročil, a proto by Nejvyšší správní soud zcela nahrazoval jeho činnost. Nevěnoval se tedy zejména námitkám týkajícím se potřebnosti zásad péče a vhodnosti jednotlivých v nich obsažených dílčích zásad s ohledem na předmět ochrany Národního parku Šumava, ani na obecné aspekty ochrany životního prostředí (klima,

sucho). Nezabýval se ani tím, zda jsou zásady péče vyhovující z hlediska zákonných požadavků.

III.1 Aktivní procesní legitimace stěžovatelů

[20] Z odůvodnění rozsudku městského soudu (zejména body 32 až 34) vyplývá, že městský soud žalobu zamítl z důvodu nedostatku aktivní legitimace obou stěžovatelů, resp. z důvodu nesplnění podmínek řízení. Městský soud uvedl, že je pojmově vyloučeno, aby bylo jednáním správních orgánů v projednávané věci zasaženo do jejich práv. Žalobu zamítl podle § 87 odst. 3 s. ř. s. jako nedůvodnou.

[21] Nejvyšší správní soud shrnul aktuální judikaturu k metodologii posuzování věcné projednatelnosti zásahové žaloby v rozsudku ze dne 19. 1. 2024, č. j. 5 As 94/2023-26. Povinností soudu je nejprve zjistit, v čem konkrétně žalobce nezákonný zásah spatřuje a zda jeho tvrzení odpovídají skutečnosti. Pokud je zjevné a nepochybné, že jednání popsané v žalobě nemůže být vzhledem ke své povaze, povaze jeho původce či jiným okolnostem zásahem ve smyslu legislativní zkratky uvedené v § 82 s. ř. s., i kdyby byla tvrzení žalobce pravdivá, musí být taková žaloba odmítnuta podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jelikož chybí podmínka řízení spočívající v přípustitelném (plausibilním) tvrzení nezákonného zásahu (viz rozsudky rozšířeného senátu NSS ze dne 26. 3. 2021, č. j. 6 As 108/2019-39, č. 4178/2021 Sb. NSS, bod 115, a ze dne 20. 12. 2022, č. j. 10 As 25/2020-61, č. 4435/2023 Sb. NSS, bod 47). V dalším kroku (ještě před věcným posouzením důvodnosti podané žaloby) soud zkoumá, zda nejsou dány jiné důvody odmítnutí podané zásahové žaloby. Tím je i nedostatek aktivní procesní (žalobní) legitimace žalobce. V tom případě soud žalobu odmítne podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.

[22] Žalobní legitimace je v případě zásahové žaloby dána již samotným tvrzením žalobce, že byl zásahem zkrácen na svých právech. Soud tedy nejprve zkoumá existenci tohoto tvrzení, nikoli jeho důvodnost, neboť to je otázkou věcné legitimace žalobce, tj. meritorního posouzení věci (viz rozsudek NSS ze dne 19. 9. 2007, č. j. 9 Aps 1/2007-68). V případě, že zásahová žaloba toto tvrzení ani po výzvě soudu k jeho doplnění neobsahuje, soud žalobu odmítne pro nedostatek žalobní legitimace podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Žalobu odmítne i v případě zjevného nedostatku legitimace věcné, tedy v případě, kdy tvrzené právo žalobce zjevně nemohlo být dotčeno (viz rozsudek NSS ze dne 8. 7. 2009, č. j. 3 Ans 1/2009-58). Jestliže tedy měl městský soud za to, že je u stěžovatelů dán nedostatek žalobní legitimace nebo zjevný nedostatek legitimace věcné, měl žalobu odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s., neboť byla podána osobami zjevně neoprávněnými. V případě, že by nedostatek věcné legitimace nebyl zjevný již z žaloby, nýbrž vyšel najevo až po podrobném posouzení věci, měl žalobu zamítnout podle § 87 odst. 3 s. ř. s.

[23] Městský soud si byl výše shrnutých východisek vědom. Zdůraznil především absenci jakýchkoliv přímých právních účinků žalovaného zásahu na stěžovatele. Dovedl, že jednání žalovaného nelze podřadit pod pojem zásahu, neboť nemá důsledky předpokládané právní úpravou poskytující ochranu před nezákonnými zásahy. Jelikož nebyly jednáním žalovaného uloženy stěžovatelům žádné povinnosti, nelze je hodnotit jako zásah. Městský soud uzavřel, že stěžovatelé nejsou aktivně legitimováni k podání zásahové žaloby, neboť zasažení do jejich práv je v dané věci pojmově vyloučeno. Neexistuje totiž žádné právo

pokračování

žalobců, do něhož by mohlo být zasaženo. Jelikož nebyly splněny podmínky řízení o zásahové žalobě, soud žalobu zamítl.

[24] Odůvodnění rozsudku městského soudu představuje v podstatě syntézu obou procesních řešení. Městský soud posuzoval jednak splnění podmínky řízení spočívající v přípustitelném tvrzení nezákonného zásahu, jednak žalobní legitimaci stěžovatelů. Z povahy zásad péče (žalovaného zásahu) dovodil, že již pojmově nemohou být stěžovatelé nositeli práva, do něž by mohlo být zásadami zasaženo. Způsob, jímž městský soud vystavěl svoji argumentaci, by měl s ohledem na výše shrnutá obecná východiska vyústit v odmítnutí žaloby. V rozporu s tím městský soud žalobu pro nedůvodnost zamítl, aniž přikročil k věcnému přezkumu. Takový postup je typický v případě shledání nedostatku věcné legitimace žalobce, kdy lze žalobu zamítnout, aniž by bylo zapotřebí vypořádat se s důvodností argumentace ohledně zákonnosti zásahu.

[25] Určitá rozpornost odůvodnění rozsudku městského soudu nebrání Nejvyššímu správnímu soudu v tom, aby posoudil správnost závěru, že zásah žalovaného se nemůže dotknout práv stěžovatelů. Stěžovatelé již v žalobě uvedli, z čeho dovozují svoji žalobní legitimaci v daném řízení, tedy do jakých jejich práv bylo schválením zásad péče zasaženo. Tato svá tvrzení ještě rozvedli v kasační stížnosti.

III.2 Soudní přezkum zásad péče o národní park

[26] Nejvyšší správní soud se dále zabýval právní povahou zásad péče o národní park. Právní úprava výslovně nestanoví formu, v níž jsou zásady péče vydávány, pouze určuje, že je schvaluje Ministerstvo životního prostředí.

[27] Podle § 38a odst. 1 ZOPK jsou zásady péče koncepčním odborným dokumentem ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu ekosystémů národního parku a jeho ochranného pásma stanoví rámcové zásady péče nezbytné pro zachování nebo zlepšení stavu předmětů ochrany národního parku a v ochranném pásmu pro zabezpečení národního parku před nepříznivými vlivy z okolí. Zásady péče dále stanoví postup a způsob naplňování dlouhodobých cílů ochrany národních parků a jejich posláních.

[28] Požadavky kladené na obsah zásad péče jsou dále rozvedeny v § 8 odst. 1 prováděcí vyhlášky. Podle písm. j), k), l) a m) tohoto ustanovení zásady péče obsahují postup a způsob naplňování dlouhodobých cílů ochrany národních parků a přepokládaný termín jejich dosažení. Tyto dlouhodobé cíle mají být naplněny prostřednictvím stanovení střednědobých cílů pro jednotlivé předměty ochrany národních parků v podobě postupně navazujících rámcových opatření. Zásady péče dále obsahují základní principy péče o předměty ochrany národních parků členěné podle zón ochrany přírody a o ekosystémy a jejich složky v ochranném pásmu.

[29] V § 38a odst. 1 ZOPK je dále stanoveno, že zásady péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Na rozdíl od § 38 odst. 1 ZOPK, jenž upravuje plány péče o zbývající typy zvláště chráněných území, není v § 38a ZOPK uvedeno, že zásady péče nejsou závazné pro fyzické ani právnické osoby. Z důvodové zprávy k zákonu č. 123/2017 Sb., jímž byl novelizován ZOPK a byl do něj vložen institut zásad péče o národní parky, jenž nahradil dřívější institut plánu péče, vyplývá, že ani zásady péče nebyly zákonodárcem zamýšleny jako nástroj právní regulace závazný

pro fyzické a právnické osoby. Není dán žádný věcný důvod, proč by měla stávající právní úprava v otázce závaznosti rozlišovat mezi zásadami péče a plány péče.

[30] V neposlední řadě je třeba zmínit i to, že podle § 78 odst. 14 ZOPK správa národního parku v souladu se schválenými zásadami péče o národní park nebo záchrannými programy zvláště chráněných druhů zajišťuje péči o přírodní a krajinné prostředí, ekosystémy a jejich složky. K zajištění těchto povinností jsou příslušné hospodařit s majetkem státu. Podle § 38a odst. 7 ZOPK péči o národní park a jeho ochranné pásmo podle zásad péče zajišťuje orgán ochrany přírody.

[31] Zásady péče zpracovává a projednává s veřejností a radou správa národního parku. Kompetenci schválit zásady péče zákon svěřuje žalovanému [§ 38a odst. 4 až 6 a § 79 odst. 3 písm. k) ZOPK].

[32] Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 13. 7. 2016, č. j. 6 As 32/2016-63, zabýval obdobně koncipovaným institutem plánu péče (k podobnosti zásad péče a plánu péče viz níže). Uvedl, že plán péče není vydáván ani ve správním řízení, ani v jiném procesním postupu, jehož výsledkem by byl závazný správní akt jiné povahy, nýbrž jedná se o typický akt řízení s povahou „plánovacího dokumentu“, dostatečně opírající se o postavení a „řídící pravomoc“ ministerstva životního prostředí jako ústředního správního úřadu. V takto koncipovaném shrnutí jsou reflektovány různé úlohy (funkce) zásad péče, které je nicméně třeba podrobněji rozebrat, a to z hlediska závaznosti zásad péče, resp. vymezení jejich přímých právních účinků. Ze samotné skutečnosti, že zásady péče jsou zákonem označeny za koncepční odborný dokument, jenž není závazný pro fyzické a právnické osoby, nelze zcela spolehlivě dovodit, že nepředstavují přímý zásah do veřejných subjektivních práv.

[33] Zprvée zásady péče slouží jako podklad pro zpracování dalších plánovacích dokumentů. V této rovině nelze zásady péče považovat za závazný akt zaměřený přímo na vyvolání právních účinků v právní sféře jednotlivců (adresátů veřejné správy).

[34] Zadruhé zásady péče slouží jako podklad pro rozhodování orgánů ochrany přírody. V této souvislosti je třeba zmínit, že sama správa NP je orgánem ochrany přírody v obvodu Národního parku Šumava a jeho ochranného pásma [§ 75 odst. 1 písm. f) a § 78 odst. 2 a 3 ZOPK]. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 2. 2012, č. j. 5 As 12/2011-167, ke shodně formulovanému ustanovení týkajícímu se plánu péče uvedl, že plán péče není závazný pro orgán ochrany přírody v tom smyslu, že by se od něho nemohl při rozhodování v žádném případě odchýlit. Jedná se nicméně o dokument pro rozhodování orgánu ochrany přírody zcela klíčový. Pokud by se chtěl orgán ochrany přírody odchýlit od plánu péče, mohl by tak učinit pouze po důkladném zjištění a znaleckém posouzení možných dopadů zamýšlené činnosti na předmět ochrany. V této rovině tedy zásady péče jsou pouze podkladovým aktem, jenž není absolutně závazný, nýbrž správa NP z něj při výkonu své rozhodovací činnosti jakožto orgán ochrany přírody vychází. V tomto rozsahu se zásady péče dotýkají práv a povinností fyzických a právnických osob, ovšem nikoliv přímo, nýbrž zprostředkovaně skrze rozhodnutí správy NP v konkrétní věci. Teprve tato rozhodnutí, popř. opatření obecné povahy jsou závazná pro jednotlivce a teprve ta jsou způsobilá zasáhnout do jejich práv.

pokračování

[35] Zatřetí zásady péče závazným způsobem upravují péči o přírodní a krajinné prostředí, ekosystémy a jejich složky, kterou správa NP přímo vykonává na pozemcích ve vlastnictví státu, k nimž jí náleží právo hospodaření. Správa NP je povinna vykonávat vlastnické právo k nemovitým věcem (zejména pozemkům) ve vlastnictví státu tím způsobem, který jako hlavní cíl sleduje péči o složky přírody a krajiny. Výkon vlastnického práva státu je tedy zaměřen především na ochranu životního prostředí. Právě zásady péče závazným způsobem správě NP stanoví cíle, kterých má v této oblasti dosáhnout, a rámcová opatření, jejichž prostřednictvím lze tyto cíle realizovat. V uvedené rovině mají zásady péče charakter závazného aktu, kterým žalovaný odsouhlasí správě NP pravidla pro výkon vlastní péče o nemovité věci ve vlastnictví státu. Závazným způsobem tedy rámcově upravují nevrchnostenskou správu. V tomto ohledu se jedná o akt interního charakteru, v němž se prosazuje řídicí pravomoc žalovaného. Judikatura dovodila, že samotné hospodaření správy NP na pozemcích ve vlastnictví státu nepodléhá přezkumu ve správním soudnictví, neboť správa NP zde nevystupuje jako orgán veřejné moci, nýbrž jako organizační složka státu, které zákon svěřil právo hospodařit s majetkem státu (viz rozsudek NSS ze dne 30. 8. 2013, č. j. 2 Aps 7/2012-47).

[36] V souvislosti s hospodařením s nemovitými věcmi státu je třeba zmínit, že zásady péče nenahrazují veřejnoprávní akty, kterými platná právní úprava podmiňuje uskutečnění konkrétních faktických zásahů. Pokud tedy konkrétní způsob hospodaření (vlastní péče o národní park) vyžaduje vydání určitého veřejnoprávního aktu, pak zásady péče představují pouze koncepční podklad pro vydání takového aktu, jenž teprve může být způsobilý zasáhnout do práv jednotlivců. Vedle toho ovšem existují i takové způsoby hospodaření stanovené zásadami péče, které ke svému uskutečnění nevyžadují vydání žádného veřejnoprávního aktu. V takovém případě nepředstavují zásady péče podkladový akt, nýbrž jedná se o akt závazný, jenž je způsobilý bezprostředně zasáhnout do práv jednotlivců. Jedná se o situace, kdy zásady péče přímo zavazují správu NP k určitému způsobu hospodaření s nemovitými věcmi státu a kdy mezi zásadami péče a faktickým jednáním správy NP jakožto subjektu hospodařícího s majetkem státu neexistuje žádný „zprostředkovatelský“ akt.

[37] Vedle toho je třeba poukázat i na to, že zásady péče mohou být důvodem i záštitou určitého způsobu hospodaření na území národního parku, a nikoliv jen ze strany správy národního parku při výkonu vlastnického práva státu. Nelze opomíjet, že fyzické i právnické osoby, pro něž nejsou zásady péče právně závazné, se jimi mohou dobrovolně řídit, neboť je mohou považovat za odborně řádně zpracovaný dokument, který je hodno následovat. Kromě toho mohou legitimně vycházet i z jejich nepřímé (zprostředkované) závaznosti, neboť lze předpokládat, že by správa NP v konkrétních správních procesech rozhodla v souladu s nimi.

[38] Zásady péče tedy mají povahu jednak nezávazného podkladového dokumentu, jenž slouží k výkonu vrchnostenské správy ze strany správy NP, jednak závazného dokumentu interního charakteru, v němž stát formuluje závazná rámcová pravidla hospodaření se svými nemovitými věcmi (v tomto rozsahu je správa NP jakožto organizační složka státu, které svědčí právo hospodařit s majetkem státu, zavazována nadřízenou složkou). Prostřednictvím těchto závazných rámcových pravidel obsažených v zásadách péče ovlivňuje správa NP stav předmětů ochrany národního parku faktickým jednáním, které zasahuje do práva na příznivé životní prostředí.

[39] Pokud jde o konkrétní promítnutí zásad péče do práva na příznivé životní prostředí, je třeba zmínit, že obsahově navazují na zákonná omezení lidské činnosti upravená v § 16, § 16d a § 18a ZOPK. Vychází z účelů ochrany národních parků, které jsou vyjádřeny v § 15 a § 21 až § 22b ZOPK. Zákon v § 38a odst. 1 požaduje, aby obsahovaly rámcové zásady péče nezbytné pro zachování nebo zlepšení stavu předmětů ochrany národních parků a v ochranných pásmech pro zabezpečení národních parků před nepříznivými vlivy z okolí. Z toho jasně vyplývá, že prostřednictvím zásad péče se ovlivňuje stav předmětů ochrany národních parků, které jsou součástí práva na příznivé životní prostředí.

[40] Nelze odhlížet ani od evropské dimenze této otázky. Právní úprava zásad péče sice není přímým provedením unijního práva, zásady péče s ním však nemohou být v rozporu. ZOPK obsahuje ustanovení prováděcí směrnici Rady č. 92/43/EHS z 21. 5. 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. 11. 2009 o ochraně volně žijících ptáků. Ve vztahu k Národnímu parku Šumava je podstatné, že tyto směrnice vymezují tzv. soustavu NATURA 2000 (evropsky významné lokality a ptačí oblasti), se kterou je vnitrostátním právem vymezený Národní park Šumava v územním překryvu. Celé území tohoto národního parku je součástí Evropsky významné lokality Šumava a také Ptačí oblasti Šumava. Podle čl. 6 odst. 1 směrnice č. 92/43/EHS členské státy pro zvláštní oblasti ochrany (tj. evropsky významné lokality) stanoví nezbytná ochranná opatření zahrnující v případě potřeby odpovídající plány péče vypracované speciálně pro dané lokality nebo integrované do jiných plánů rozvoje a vhodná opatření právního, správního nebo smluvního charakteru, která odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť a druhů, jež se na těchto lokalitách vyskytují. V souladu s čl. 2 odst. 2 této směrnice je cílem opatření přijímaných na základě této směrnice zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství. V čl. 3 a 4 odst. 1 a 2 směrnice 2009/147/ES jsou obsaženy obdobné požadavky týkající se ochrany ptačích oblastí.

[41] Ve vztahu k územím zařazeným do soustavy NATURA 2000 zpracovává žalovaný souhrny doporučených opatření podle § 45c odst. 3, resp. § 45e odst. 6 ZOPK. Ve vztahu k Evropsky významné lokalitě Šumava je takový dokument zpracován. Zásady péče tento dokument doplňují, neboť rovněž obsahují pravidla péče o území zařazená do soustavy NATURA 2000, a jejich obsah je proto zapotřebí hodnotit i z pohledu výše citovaných ustanovení směrnic. Zásady péče nemohou obsahovat takové rámcové zásady, které by předmět ochrany soustavy NATURA 2000 narušovaly, na což ostatně reaguje i zákon a prováděcí vyhláška (výslovně § 8 odst. 5 vyhlášky). Na tom nic nemění, že podle § 45h odst. 2 věty poslední ZOPK nepodléhají zásady péče tzv. naturovému hodnocení, neboť na ně nedopadá čl. 6 odst. 3 směrnice č. 92/43/EHS, nýbrž čl. 6 odst. 1 téže směrnice. Stěžovatelé sice narušení soustavy NATURA 2000 vlivem zásad péče nenamítají, namítají však taková potenciální narušení předmětu ochrany Národního parku Šumava, která by byla způsobilá soustavu NATURA 2000 v lokalitě bez pochyby fakticky značně narušit v rozporu s čl. 6 odst. 1 směrnice č. 92/43/EHS a směrnicí 2009/147/ES.

[42] Nelze opomenout ani čl. 9 odst. 3 Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (dále jen „Aarhuská úmluva“). Podle něj osoby z řad veřejnosti mají mít přístup ke správním nebo soudním řízením, aby mohly vznášet námitky proti jednání, aktům nebo opomenutí ze

pokračování

strany soukromých osob nebo orgánů veřejné správy, jež jsou v rozporu s ustanoveními jejího vnitrostátního práva týkajícího se životního prostředí. Citované ustanovení Aarhuské úmluvy sice nemá přímý účinek, ovšem představuje významné interpretační pravidlo při výkladu vnitrostátních právních norem (nálezy Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 59/14, a ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. II. ÚS 1685/17). Vzhledem k souvislosti zásad péče se směrnicemi Evropské unie, které vytváří soustavu NATURA 2000 a stanoví požadavky na ochranu území do soustavy zařazených, nabývá uvedený článek Aarhuské úmluvy evropský rozměr, neboť zásady péče se dotýkají oblasti, v níž Evropská unie využila své pravomoci (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 8. 3. 2011 ve věci C-240/09 *Lesoochrannárske zoskupenie VLK*). Jak plyne z výše uvedeného, zásady péče se mohou dostat do rozporu s vnitrostátními právními normami na ochranu životního prostředí, stejně jako s právem Evropské unie v této oblasti, a to ať již z důvodu, že ukládají taková rámcová opatření, která jsou v přímém rozporu s právními předpisy, nebo proto, že rámcová opatření nejsou dostatečná k tomu, aby jejich prostřednictvím byly dosaženy stanovené cíle (určitá forma nečinnosti spočívající v nedostatečné činnosti).

[43] Po „rozpletení“ jednotlivých aspektů zásad péče a nastínění jejich vazby na právo Evropské unie a požadavky z něj plynoucí je namístě shrnout judikaturu Nejvyššího správního soudu, kterou byly vymezeny podmínky, za nichž lze určité jednání orgánů státu považovat za výkon veřejné moci a poskytnout proti němu ochranu cestou zásahové žaloby. Již na tomto místě je vhodné zmínit, že pokud by zásady péče o národní park měly podléhat přezkumu ve správním soudnictví, přicházela by v úvahu z žalobních typů upravených soudním řádem správním jedině zásahová žaloba, a to s ohledem na její subsidiární charakter. Zásady péče totiž nejsou rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., ani opatřením obecné povahy. Schválení zásad péče nelze považovat ani za nečinnost správního orgánu.

[44] Soudní ochrana prostřednictvím žaloby na ochranu před nezákonným zásahem přichází do úvahy při splnění těchto podmínek (viz rozsudek NSS ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005-65, č. 603/2005 Sb. NSS): Žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením (zásahem v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka).

[45] V usnesení ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98, č. 2206/2011 Sb. NSS, rozšířený senát Nejvyššího správního soudu zdůraznil, že smyslem a účelem soudní ochrany před nezákonným jednáním veřejné správy je poskytnout jednotlivci účinný prostředek obrany, a to zásadně bez ohledu na formu, kterou veřejná správa jedná. Takový právní prostředek musí dokázat nezákonnému jednání či postupu zabránit, děje-li se, včetně toho, aby veřejnou správu donutil konat tam, kde konat má (k tomu směřuje čl. 36 odst. 1 Listiny), anebo nezákonné jednání odstranit, událo-li se již (k tomu směřuje zejména čl. 36 odst. 2 Listiny). Věcný rozsah tří základních typů žalob v řízení podle soudního řádu správního je nutno v pochybnostech vykládat tak, aby pokud možno každý úkon veřejné správy směřující vůči jednotlivci a zasahující do sféry jeho práv nebo povinností (tj. stanovící mu nové povinnosti, které dosud neměl, anebo odmítající jej zbavit určitých povinností, které již má; přiznávající, anebo odmítající mu přiznat určitá jednotlivcem nárokováná práva; jinak zasahující do jeho právem chráněné sféry konáním, anebo opomenutím, tedy mj. i nekonáním v případě, že právo stanovuje povinnost veřejné správy za stanovených

podmínek konat, ať již předepsanou formou, anebo fakticky) byl podroben účinné soudní kontrole. Zásahová žaloba chrání proti jakýmkoli jiným aktům či úkonům veřejné správy směřujícím proti jednotlivci, které jsou způsobilé zasáhnout sféru jeho práv a povinností a které nejsou pouhými procesními úkony technicky zajišťujícími průběh řízení. Nemusí jít nutně o akty neformální povahy či jen o faktické úkony, nýbrž i o jakékoli jiné konání či opomenutí konat, nelze-li je podřadit pod pojem rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.

[46] V rozsudku ze dne 20. 12. 2022, č. j. 10 As 25/2020-61, č. 4435/2023 Sb. NSS, rozšířený senát uvedl, že ve správním soudnictví se poskytuje ochrana veřejným subjektivním právům, tedy právům jednotlivce veřejnoprávní povahy, jakkoliv se mohou projevovat v jeho právní sféře dopadem do práv soukromých. Základem práva, které je chráněno správním soudnictvím, tedy musí být veřejnoprávní vztah mezi jednotlivcem a státem. Nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s. může být jednání správního orgánu, tedy entity jednáající v oblasti veřejné správy a mající zákonnou pravomoc v této oblasti jednat tak, že dané jednání může mít nějaký dopad do veřejných subjektivních práv jednotlivců. Jedním z definičních znaků zásahu ve smyslu § 82 s. ř. s. je kritérium přímosti zaměření jednání správního orgánu vůči jednotlivci či přímosti zasažení jednotlivce. Jednání správního orgánu se k naplnění tohoto kritéria musí ve sféře práv a povinností jednotlivce projevit bezprostředně, byť k přímému zásahu může dojít až v důsledku uvedeného jednání. Podstatné je, zda příčinný řetězec mezi jednáním a přímým zásahem bude zřejmý a natolik „krátký“ a nepodmíněný, aby nemohl být rozmělněn jinými důležitými společně působícími příčinami; významná míra odstupu mezi jednáním správního orgánu a jím způsobeným přímým zásahem do práv adresáta však může existovat. Mezi jednáním správního orgánu a jeho následkem v podobě přímého zásahu do práv nemůže tedy být žádný další zprostředkující mechanismus, který by účinky jednání mohl omezit, modifikovat či zcela vyloučit.

[47] S ohledem na výše uvedená východiska lze dovodit, že žalovaný má zákonem svěřenou pravomoc schválit zásady péče. Schválení zásad péče je tedy výkonem veřejné moci v oblasti veřejné správy. V tomto ohledu je třeba odlišovat akt spočívající ve schválení zásad péče, jenž je výkonem vrchnostenské správy, od faktického hospodaření státu v souladu se schválenými zásadami péče, tedy nevrchnostenské správy majetku státu. Žalovanému proto nelze přisvědčit, jestliže právní povahu schválení zásad péče odvíjel od povahy činnosti správy NP při hospodaření s nemovitými věcmi státu.

[48] Schválení zásad péče je způsobilé přímo zasáhnout do práva na příznivé životní prostředí, byť pouze v tom rozsahu, v němž bezprostředně zavazuje stát k určitému způsobu hospodaření s jeho nemovitými věcmi.

[49] Od podmínky přímého zkrácení práv je třeba odlišovat podmínku zaměřenosti zásahu vůči konkrétním osobám (viz rozsudek NSS ze dne 14. 12. 2011, č. j. 6 Aps 2/2011-197). V oblasti ochrany životního prostředí, v níž se prosazuje široký přístup dotčené veřejnosti k soudní ochraně, je požadavek zaměřenosti zásahu vůči jednotlivci oslaben, resp. podmínky § 82 s. ř. s. jsou interpretovány způsobem, aby byl zajištěn přístup k soudní ochraně osobám přímo dotčeným zásahem, jenž je v rozporu s právními předpisy na ochranu životního prostředí (viz rozsudky NSS ze dne 29. 10. 2014, č. j. 2 As 127/2014-32, a ze dne 20. 2. 2023, č. j. 9 As 116/2022-166). To souvisí s povahou zásahů v oblasti ochrany životního prostředí, které zpravidla nebývají zaměřeny vůči

pokračování

konkrétním osobám, přesto je mohou přímo zkrátit na právech. Ustanovení vnitrostátního práva upravující uplatnění subjektivního práva u soudu se vykládá v souladu s čl. 9 Aarhuské úmluvy (ať již ji lze vzhledem ke kontextu považovat za součást práva Evropské unie, nebo za mezinárodní smlouvu použitelnou ve vnitrostátním právu). Smyslem čl. 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy, i když je formulován obecně a nemá přímý účinek, je zabezpečit účinnou ochranu životního prostředí (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 8. 3. 2011 ve věci C-240/09 *Lesoochranárske zoskupenie VLK*). Právo dotčené veřejnosti domáhat se u soudu ochrany práv plynoucích ze směrnic Evropské unie přijatých v oblasti ochrany životního prostředí (byť mají podobu povinností, jejichž adresátem je stát – obdobně jako v případě čl. 6 odst. 1 směrnice č. 92/43/EHS) dovodil Soudní dvůr EU ve své judikatuře (viz např. rozsudky ze dne 20. 12. 2017 ve věci C-664/15 *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*, ze dne 25. 7. 2008 ve věci C-237/07 *Dieter Janecek* nebo ze dne 8. 11. 2016 ve věci C-243/15 *Lesoochranárske zoskupenie VLK II*).

[50] Skutečnost, že přímo zkrácen na právech může být široký okruh jednotlivců, vůči nimž není jednání veřejné správy při ochraně životního prostředí adresně zaměřeno, nemění nic na tom, že mohou existovat osoby, jejichž právní sféra může být schválením zásad péče přímo zasažena. Na tomto místě si lze vystačit s obecným závěrem, že schválení zásad péče může přímo zasáhnout do práva jednotlivců na příznivé životní prostředí. Otázka, zda zásahem správního orgánu bylo zasaženo do právní sféry konkrétní osoby, je otázkou jinou, související s legitimací žalobce (k tomu viz níže).

[51] Lze doplnit, že soudy se již jednou zabývaly přezkumem plánu péče, a to konkrétně plánu péče Národního parku Šumava, v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 12. 2014, č. j. 10 A 99/2014-99, vyhověl žalobě pěti obcí, na jejichž území se nachází Národní park Šumava. Určil, že schválení plánu péče žalovaným bylo nezákonným zásahem do práv žalobců, uložil žalovanému povinnost zrušit protokol o schválení plánu péče a přikázal mu odstranit z Ústředního seznamu ochrany přírody a krajiny plán péče. Současně uložil žalovanému povinnost pokračovat v projednávání návrhu plánu péče v jiné (dříve odsouhlasené) podobě. Kasační stížnost proti tomuto rozsudku zamítl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 6. 2. 2015, č. j. 7 As 286/2014-38.

[52] Na tomto místě považuje Nejvyšší správní soud za vhodné poukázat na to, že ve zmíněné věci se jednalo o nezákonnost plánu péče, nikoli zásad péče, neboť správní soudy věc posuzovaly ještě před účinností novely ZOPK (zákon č. 123/2017 Sb.). Podle předchozí právní úpravy byly pro všechny kategorie zvláště chráněných území bez rozdílu vypracovávány plány péče. Po účinnosti novely ZOPK upravuje vedle sebe zásady péče národních parků, které se zpracovávají pro národní parky, a plány péče, které jsou zpracovávány pro ostatní kategorie zvláště chráněných území. Pokud jde o společné znaky zásad péče a plánu péče, ze zákona vyplývá, že v obou případech se jedná o koncepční odborné dokumenty, které tvoří podklad pro rozhodování správních orgánů a vydávání opatření obecné povahy (§ 38 odst. 1 a § 38a odst. 1 ZOPK) a zavazují příslušnou správu NP při faktické péči o území a hospodaření s ní spojeným (§ 78 odst. 14 ZOPK). Povinnou náležitostí plánu péče je návrh opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území a na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Předepsaný obsah zásad péče je v tomto ohledu poněkud vágnější. Zákon nestanoví, že by měly obsahovat konkrétní opatření, zato by měly

obsahovat rámcové zásady péče nezbytné pro zachování nebo zlepšení stavu předmětů ochrany národních parků a v ochranných pásmech pro zabezpečení národních parků před nepříznivými vlivy z okolí. Ani jeden dokument není závazný pro fyzické a právnické osoby. Musí však podle nich hospodařit stát jakožto pozemkový vlastník, a to prostřednictvím správ zvláště chráněných území a Agentury ochrany přírody a krajiny.

[53] Nejvyšší správní soud je toho názoru, že zásady péče jsou i přes určité rozdíly oproti plánu péče rovněž přezkoumatelné prostřednictvím zásahové žaloby. Zaprvé je třeba podotknout, že by bylo věcně neodůvodněné přistupovat k těmto dokumentům rozdílně. Bylo by racionálně nevysvětlitelné, pokud by bylo možné přezkoumat činnost orgánu ochrany přírody vztahující se ke zvláště chráněným územím nižší úrovně ochrany jen na základě hodnotově nevýznamných obsahových odchylek. Jak plány, tak i zásady péče totiž představují koncepční prostředek ochrany nejcennějších částí přírody, a není z hlediska veřejného zájmu na ochraně přírody a krajiny významné, zda jeden z těchto aktů je zákonem vymezen jako rámcovější, obzvláště jedná-li se o akt vztahující se k území s tou nejprísnejší možnou ochranou. Zadruhé, připustil-li Nejvyšší správní soud soudní přezkum plánů péče, čímž přezkoumal činnost správy NP a tím zároveň poskytl ochranu právům dotčených obcí, musí ji být připraven poskytnout ve vztahu k totožnému zvláště chráněnému území i v rámci přezkumu zásad péče, tedy nástroje, jenž fakticky nahradil dřívější institut plánu péče. Jakkoliv v zásadách péče jsou pravidla péče a hospodaření nastavena rámcověji oproti plánu péče, není rozdíl v jejich povaze a konkrétnosti natolik významný, aby odůvodňoval odlišné zacházení z hlediska soudní ochrany.

[54] Pokud jde o přenositelnost závěrů formulovaných v rozsudku č. j. 7 As 286/2014-38, je nezbytné zdůraznit, že Nejvyšší správní soud shledal zásah do práva, aby ve „veřejném připomínkovém řízení“ byl projednán pouze takový návrh plánu péče, který je dohodnut se zástupci obcí. Tato specifická procesní úprava byla zákonem č. 123/2017 Sb. vypuštěna. Nevysvětlil, zda pro závěr o věcné legitimaci postačuje, že bylo porušeno procesní právo (procedurální garance), které svědčilo žalobcům, nebo zda bylo podstatné, že došlo k zásahu do práva obcí na samosprávu (území žalujících obcí bylo koncepčním způsobem regulováno plánem péče). Je tedy myslitelné, aby zásady péče představovaly zásah nejen do procesních, ale i hmotných práv osob, a oběma souborům práv lze poskytovat soudní ochranu. K možnosti soudního přezkumu zásad péče se ostatně vyjádřila souhlasně i odborná literatura (viz M. Konečná in Vomáčka, V. et al. *Zákon o ochraně přírody a krajiny*, 1. vydání. Praha: 2018, s. 280–284).

[55] Na podporu tohoto závěru Nejvyšší správní soud doplňuje, že otázka závaznosti určitého aktu pro fyzické a právnické osoby není z hlediska možnosti jeho soudního přezkumu vždy rozhodující. Odkázat lze zejména na rozsudek NSS ze dne 20. 12. 2017, č. j. 6 As 288/2016-146, který se týkal přezkumu programu na zlepšování kvality ovzduší. Ten měl sice vzhledem k právní úpravě účinné v době jeho vydání formu opatření obecné povahy, NSS nicméně mimo jiné naznal, „že směrnice o ovzduší výslovně nevyžaduje, aby plán kvality ovzduší byl vydán jako právně závazný nástroj s účinky vůči všem jeho adresátům. Může jít stejně dobře o koncepční nástroj, jehož charakter (přínejmenším vůči některým adresátům stanovených opatření) je jen doporučující. Tím spíše je však třeba klást na jeho obsah zvýšené nároky, aby stanovená opatření bylo možno označit za ‚náležitá‘ ve smyslu směrnice o ovzduší. Plán ochrany ovzduší tedy svou koncepcí musí poskytovat rozumné záruky, že stanovená opatření budou realizována v takových lhůtách a takovým způsobem, že povedou k realizaci cíle plánu,

pokračování

tj. ke snížení znečištění ovzduší v aglomeraci na přípustné hodnoty v čase, který byl na základě provedené analýzy vyhodnocen jako nejkratší možný.“ Dále uvedl, že „vydání Programu tedy národní právo neponechává na úvaze odpůrce ani jeho vydání není pouze odrazem dobré správní praxe, nýbrž jedná se o naplnění zákonné povinnosti odpůrce. Samotný plán kvality ovzduší pojímá směrnice o ovzduší spíše jako koncepční a plánovací, nikoliv (nutně) jako právně závazný nástroj k ukládání povinností všem jeho adresátům.“ Z judikatury Soudního dvora EU dovodil právo dotčené veřejnosti na přístup k soudu, a to i přes to, že program na zlepšování kvality ovzduší nezavazuje fyzické a právnické osoby, neboť podstatné je, že představuje nástroj k dosažení požadované minimální kvality ovzduší. Program na zlepšování kvality ovzduší tedy vůbec nemusí ukládat osobám jakékoli povinnosti, které by mohly být ve smyslu § 2 s. ř. s. zásahem do jejich právní sféry. Stát má povinnost program vydat a zajistit, aby měl zákonu odpovídající obsah. V opačném případě by nečinnost nebo vadná činnost státu znamenala zásah do právní sféry všech, kteří by byli dotčeni nedostatečnou péčí o ovzduší v příslušné lokalitě.

[56] Co se týče zásad péče, je situace obdobná. Zpracování zásad péče není možností, ale povinností správy NP, což vyplývá jak z § 20 a § 38a ZOPK, tak z vymezení působnosti správy národního parku obsaženého v § 78 odst. 11 ZOPK. Jak je uvedeno výše, může nastat situace, kdy obsah zásad péče bude v rozporu s právními předpisy. Tak tomu může být například tehdy, pokud by zásady péče s ohledem na stav poznání a všechny vlivy působící na předmět ochrany národního parku nemohly dosáhnout v zákoně stanoveného cíle. Na nezákonnosti zásad péče by v takovém případě nic neměnilo to, že by po formální stránce obsahovaly všechny náležitosti stanovené prováděcí vyhláškou.

[57] Závěrem tohoto oddílu odůvodnění Nejvyšší správní soud shrnuje, že názor městského soudu, že ze soudního přezkumu lze vyloučit ty akty, které přímo nezavazují osoby něco vykonat, něčeho se zdržet nebo něco strpět, je tedy mylný. Městský soud totiž zcela pominul, že zásady péče představují výstup výkonu veřejné moci (vrchnostenské správy), který má podstatný dopad na stav životního prostředí a je (alespoň zčásti) bezprostředně závazný pro hospodaření s nemovitými věcmi ve vlastnictví státu. Zásady péče mohou být předmětem soudního přezkumu v řízení o žalobě proti nezákonnému zásahu.

III. Obecně k věcné legitimaci v řízení o zásahové žalobě

[58] Ochrany před nezákonným zásahem se u soudu může úspěšně domáhat fyzická i právnická osoba, a to k ochraně své hmotněprávní sféry, jež mohla být dotčena jak věcnou nezákonností jednání veřejné správy, tak porušením procesních práv.

[59] Co se týče environmentálních spolků, jedná se sice o právnické osoby, jejich žalobní legitimace ve správním soudnictví se ovšem opírá o zvláštní východiska a měla svůj specifický historický vývoj.

[60] Dřívější, již překonaná judikatura vrcholných soudů vycházela z teze, že environmentální spolky nejsou nositeli hmotných práv, a proto mohou v řízení před soudem namítat toliko porušení práv procesních (viz např. rozsudek NSS ze dne 24. 1. 2007, č. j. 3 Ao 2/2007-42). Tento přístup byl však překonán pozdější judikaturou Ústavního soudu (nález ze dne 30. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 59/14). Ústavní soud v tomto nálezu dovodil

legitimaci environmentálních spolků k podání návrhu na zrušení opatření obecné povahy. Vycházel z účelu čl. 9 Aarhuské úmluvy, která v čl. 2 odst. 5 konstruuje u „nevládních organizací podporujících ochranu životního prostředí“ nevyvratitelnou domněnku zájmu na environmentálním rozhodování veřejné moci (shodně viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 8. 11. 2016 ve věci C-243/15 *Lesoochranárske zoskupenie VLK II*). Aarhuskou úmluvu Ústavní soud označil za interpretační pramen, který nelze pominout při výkladu vnitrostátního práva. Naznal, že při prosazování práva na příznivé životní prostředí podle čl. 35 odst. 1 Listiny nelze klást jednotlivcům k tíži, že se za tímto účelem sdružili do spolku.

[61] Ústavní soud rovněž konstruoval podmínky, které musí spolek splňovat, aby bylo možné konstatovat dotčení jeho hmotných práv. Zaprvé musí být účelem spolku podle jeho stanov ochrana přírody a krajiny, potažmo ochrana životního prostředí v širším smyslu. Zadruhé musí být dán místní (územní) vztah spolku k dotčené lokalitě. O takový případ jde například tehdy, jestliže spolek má v této lokalitě sídlo nebo jeho členové jsou vlastníky nemovitých věcí v zasaženém území. Místní vztah spolku k lokalitě může vyplývat i z činnosti spolku, která má lokální opodstatnění (záchrana rostlin a živočichů, osvětová činnost apod.).

[62] Z uvedeného tedy vyplývá, že dotčení hmotných práv spolku bylo ve svém jádru odvozeno od dotčení hmotných práv jeho členů, nicméně toto původní východisko změnilo s jeho vztažením na spolek jako na entitu odlišnou od jeho členů částečně význam. Přímé dotčení spolku na hmotných právech tedy není nezbytné vykládat tak, že se negativní změna na životním prostředí musí přímo projevit v právní sféře jeho členů (například dotčením vlastnických práv). To vyplývá přímo ze skutečnosti, že za dotčený se považuje i spolek, který má v dané lokalitě sídlo (jeho členové v daném místě nemusí žít), či spolek, který v lokalitě vykonává odborné aktivity. Vyloučena není ani aktivní legitimace spolků s celostátní působností (viz rozsudek NSS ze dne 26. 5. 2015, č. j. 1 As 13/2015-295). Civilistický přístup k problematice dotčení hmotných práv spolku výlučně skrze dotčení práv věcných ostatně odmítl výslovně i Ústavní soud (nález ze dne 13. 10. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3572/14). Je tedy zřejmé, že environmentální spolky mohou hájit svá hmotná práva i tehdy, kdy by nebyli samostatně aktivně legitimováni jeho členové z důvodu, že jejich hmotná práva nebyla přímo dotčena.

[63] Postavení environmentálních spolků je v porovnání s legitimací jednotlivců exkluzivní. Nelze je totiž chápat pouze jako subjekty prosazující jen soukromé zájmy svých členů, nýbrž jako subjekty hájící prostřednictvím soukromých aktivit zájmy veřejné (ochranu životního prostředí jako statku náležícího celé společnosti, popř. její části). To ostatně vyplývá již z účelu Aarhuské úmluvy, která jakkoliv nemá přímý účinek, představuje významný interpretační nástroj (zejména její čl. 2 odst. 5 a čl. 9), a to nejen v oblastech upravených výlučně vnitrostátním právem, ale též ve věcech, v nichž vykonává pravomoc Evropská unie (viz např. rozsudky Soudního dvora EU ze dne 8. 3. 2011 ve věci C-240/09 *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, a ze dne 20. 12. 2017 ve věci C-664/15 *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*). Činnost environmentálních spolků je tedy třeba chápat primárně jako činnost ve veřejném zájmu, která přesahuje kolektivní zájmy členů spolku. Jejich činnost lze označit za demokratizační prvek, neboť vytváří přídatný systém kontroly činnosti veřejné správy jako celku, který určitým způsobem stojí v protikladu vůči zájmům soukromých osob, jejichž cíle mohou být se zájmy na příznivém životním prostředí v rozporu. Z Aarhuské úmluvy nadto implicitně vyplývá, že účast dotčené veřejnosti na

pokračování

„veřejné diskuzi“ ve věcech ochrany životního prostředí je třeba i z toho důvodu, že zájem na ochraně životního prostředí by v mnoha případech neměl kdo hájit (k tomu viz stanovisko generální advokátky Eleanor Sharpston ve věci C-664/15 *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*, bod 80, a rozsudek NSS ze dne 13. 10. 2010, č. j. 6 Ao 5/2010-43). Environmentální spolky tak kromě prosazování zájmů svých členů plní funkci „advokáta“ přírody, resp. životního prostředí.

[64] Změnu v přístupu k legitimaci environmentálních spolků v soudním řízení správním započal Ústavní soud ve vztahu k řízení o návrhu na zrušení opatření obecné povahy. Nejvyšší správní soud nový přístup rozšířil ve své judikatuře i na další typy řízení. Nejprve vztáhl závěry Ústavního soudu týkající se hmotněprávní legitimace spolků na řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (např. již zmíněný rozsudek č. j. 1 As 13/2015-295), nedávno uznal možnost spolku napadnout veřejnoprávní smlouvu (rozsudek ze dne 19. 2. 2024, č. j. 2 As 8/2023-33). Konečně, a to je pro nynější věc nejpodstatnější, uznal žalobní legitimaci spolků v hmotněprávní rovině i v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu (rozsudky ze dne 20. 2. 2023, č. j. 9 As 116/2022-166, a ze dne 19. 1. 2024, č. j. 5 As 94/2023-26). Podmínky legitimace environmentálních spolků se v judikatuře Nejvyššího správního soudu ustálily tak, že musí být dán věcný a místní (územní) vztah mezi zásahem správního orgánu v širokém slova smyslu a činností environmentálního spolku. Věcná rovina vztahu spočívá v tom, že tvrzený zásah musí mít důsledky pro dosahování cílů, na které se spolek zaměřuje. Místní rovina vztahu je naplněna v případě, že se činnost spolku vztahuje i na lokalitu dotčenou zásahem. Obě roviny se posuzují individuálně s ohledem na konkrétní okolnosti věci (viz rozsudky ze dne 31. 1. 2019, č. j. 2 As 250/2018-68, a ze dne 19. 9. 2019, č. j. 9 As 310/2017-164). V rozsudku ze dne 16. 11. 2016, č. j. 1 As 182/2016-28, Nejvyšší správní soud připustil, že spolek založený za účelem ochrany přírody a krajiny by mohl být aktivně legitimován i tehdy, pokud obvykle působí na jiném místě, než je objekt, jehož ochrany se domáhá. Taková situace by typicky mohla nastat, pokud by se správní řízení týkalo objektu s určitým stupněm celostátní ochrany (např. národního parku).

[65] Jak již Nejvyšší správní soud naznačil výše, úloha spolku jako účastníka demokratického diskurzu zároveň znamená, že v případě jeho existence existuje určitý společenský zájem na ochraně prvků životního prostředí v dané lokalitě. Má-li subjekt tvořit protiváhu soukromým zájmům osob, které mohou životní prostředí ohrozit, musí se jednat o protiváhu tomu adekvátní, což spolek svojí činností a místním vztahem k lokalitě splňuje. Důležitá je i skutečnost, že spolek je sdružením více osob s obdobnými záměry a cíli.

[66] Nejvyšší správní soud tento oddíl odůvodnění uzavírá tak, že městský soud vycházel z nesprávného předpokladu, že věcná legitimace stěžovatele a), který je environmentálním spolkem, je odvozena od povahy napadaného aktu a od toho, zda tímto aktem byla spolku uložena nějaká povinnost. Tento závěr je nesprávný, neboť environmentální spolek nevystupuje pouze jako prostředek prosazování zájmů svých členů, ale i jako prostředek ochrany veřejného zájmu na příznivém stavu životního prostředí. Městský soud se tedy nemohl omezit pouze na zkoumání, zda žalovaným zásahem byla uložena stěžovateli a) nějaká povinnost, nýbrž byl povinen posoudit, jestli jím může být zasaženo právo na příznivé životní prostředí a zda je dán věcný a místní vztah stěžovatele a) k tomuto zásahu.

IV. Věcná legitimace stěžovatelů v projednávané věci

[67] S ohledem na skutečnost, že stěžovatel a) je environmentálním spolkem a stěžovatelka b) fyzickou osobou, je třeba tuto otázku řešit ve vztahu ke každému stěžovateli odděleně.

[68] Stěžovatel a) ke své legitimaci v žalobě uvedl, že se zabývá ochranou přírody a krajiny ve smyslu § 70 ZOPK a je registrován u správy NP jako organizace, která má zájem být informována o běžících správních řízeních týkajících se Národního parku Šumava. Je subjektem práva na příznivé životní prostředí a na včasné, pravdivé a úplné informace o něm. Proto podal připomínky k návrhu zásad péče a následně i žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného.

[69] Úkolem městského soudu bylo posoudit, zda tato spíše obecná tvrzení postačují k posouzení otázky naplnění věcné a místní roviny hmotněprávní legitimace environmentálního spolku. V případě, že by předestřená tvrzení vyhodnotil jako příliš obecná, v důsledku čehož by nebylo možné o těchto otázkách s jistotou uvážít, bylo povinností městského soudu vyzvat stěžovatele a), aby svá tvrzení doplnil (viz rozsudek NSS ze dne 25. 9. 2023, č. j. 8 As 75/2023-33, a dále již citované rozsudky č. j. 2 As 250/2018-68 a č. j. 5 As 94/2023-26). Městský soud stěžovatele a) k doplnění tvrzení o legitimaci nevyzval. Připustil, že stěžovatel a) splňuje podmínky § 70 ZOPK, který umožňuje environmentálním spolkům účast ve správních řízeních, v nichž má být rozhodováno o tom, zda má, nebo nemá v budoucnu dojít k nějakému zásahu do přírody a krajiny. Vytknul mu nicméně, že v žalobě netvrdí takové skutečnosti, z nichž by bylo možno dovodit, že žalovaný toto stěžovatelovo právo jakkoliv omezil. Více městský soud k věcné legitimaci stěžovatele a) neuvedl. Z rozsudku tedy nevyplývá, že by se zabýval tím, zda stěžovatel a) splňuje podmínky pro přiznání legitimace k posouzení hmotněprávní zákonnosti zásahu žalovaného.

[70] Za této situace není namístě, aby se Nejvyšší správní soud zabýval v tomto směru relevantní argumentací stěžovatele a) uplatněnou v kasační stížnosti, neboť by tak zcela nahradil činnost městského soudu (viz rozsudek NSS č. j. 2 As 250/2018-68). Nezbyvá než uzavřít, že rozsudek městského soudu je ve vztahu ke stěžovateli a) nezákonný. Městský soud při hodnocení otázky, zda schválení zásad péče může být samo o sobě nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s. a zda jím bylo zasaženo do práv stěžovatele a) jakožto environmentálního spolku, pominul, že stěžovatel a) je v obecné rovině oprávněn hájit veřejný zájem na ochraně životního prostředí, tudíž nepostačí posoudit, zda zásady péče mu zakládají, mění nebo ruší práva či povinnosti. V souvislosti s tím se opomněl vypořádat s otázkou, zda stěžovatel a) má dostatečný vztah k žalovanému zásahu, a to z hlediska věcného i územního, tedy zda jím mohl být dotčen na svých hmotných právech (právo na příznivé životní prostředí).

[71] Stěžovatelka b) v žalobě uvedla, že je fyzickou osobou, která se dlouhodobě zajímá o postavení občanů v národních parcích, včetně Národního parku Šumava. Je subjektem práva na příznivé životní prostředí a na včasné, pravdivé a úplné informace o něm. Proto podala připomínky k návrhu zásad péče a následně i žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného.

[72] Městský soud uvedl, že ze zájmu stěžovatelky b) o Národní park Šumava nelze dovodit, že činnost žalovaného je zaměřena proti ní. V tom lze městskému soudu jistě

pokračování

prisvědčit, neboť stěžovatelka b) je fyzickou osobou, která musí tvrdit a prokázat dotčení své právní sféry. Z hlediska legitimity se nachází v odlišném postavení než stěžovatel a), neboť ve vztahu k ní se neuplatní domněnka dotčenosti vycházející ze zájmu na environmentálním rozhodování. Městský soud se však vůbec nevypořádal s jejím tvrzením, že bylo zasaženo do jejího práva na příznivé životní prostředí a práva na informace o životním prostředí. V tomto ohledu patrně vycházel ze svého závěru, že zásady péče vůbec nezasahují do práv a povinností stěžovatelky b), neboť představují pouze koncepční dokument. Toto východisko je mylné, jak dovodil Nejvyšší správní soud výše, a v jeho důsledku je třeba napadený rozsudek považovat za nezákonný i ve vztahu ke stěžovateli b). Za této situace bylo proto nezbytné, aby se městský soud důkladně vypořádal s tím, zda schválení zásad péče mohlo zasáhnout stěžovatelku b) v jejím právu na příznivé životní prostředí a právu na informace o životním prostředí. Je nesporné, že stěžovatelka b) je nositelkou těchto práv. Z žaloby sice nevyplývá, jak konkrétně mělo být do nich zasaženo, to však automaticky neznamená, že takový následek vůbec nastat nemohl. Ostatně v kasační stížnosti stěžovatelka b) podrobně líčí, jaký dopad na její majetek (pozemky v jejím vlastnictví) a životní prostředí (z hlediska klimatu) má záměr prosazovaný v zásadách péče spočívající ve vymezení bezzásahových lokalit v Národním parku Šumava. Povinností městského soudu přitom bylo vyzvat stěžovatelku b), aby doplnila svá tvrzení týkající se legitimity, tedy zkrácení na výše uvedených právech.

IV. Závěr a náklady řízení

[73] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené v souladu s § 110 odst. 1 větou první s. ř. s. zrušil rozsudek městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V souladu s § 110 odst. 4 s. ř. s. je městský soud vázán právním názorem uvedeným v tomto rozsudku. V dalším řízení tak městský soud bude vycházet z toho, že schválení zásad péče může být nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s. V návaznosti na to se bude zabývat ve vztahu ke každému ze stěžovatelů zvlášť, zda byli zásahem dotčeni na právu na příznivé životní prostředí a právu na informace o životním prostředí. V případě potřeby vyzve stěžovatele k doplnění tvrzení ohledně jejich legitimity. Dospěje-li k závěru, že alespoň jeden se žalobců je v daném sporu věcně legitimován, bude se městský soud zabývat zákonností žalovaného zásahu.

[74] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. června 2024

Mgr. Tomáš Kocourek, Ph.D.
předseda senátu